

ਪੇਨੋਦ ਕੋਹਲੀ ਜੇ.

ਡਾ. ਰਾਜੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬੱਧਨ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

SI A IE OF ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

2009 ਦਾ CWP ਨੰ. 5808

30 ਨਵੰਬਰ, 2009

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950—ਆਰਟ. 226—ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2000—ਰਜਿ.9—ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਤੀ 17 ਮਾਰਚ, 2008—ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਐੱਮ.ਡੀ./ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ— ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ SC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ—50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ—ਜੇਕਰ ਕੋਈ SC/BC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ- ਪਾਬੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ SC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢਿੱਲ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣਾ- ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾਪੂਰਨ ਅਤੇ ਆਗਿਆਯੋਗ ਹੈ- ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਜੇਕਰ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਹੇਠ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ-ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਲਾਸਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਆਈਡੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ- ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਭਾਗ ਬੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3.1 ਦੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ PGET ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ SC/BC ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। PGET ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ 40% ਦੀ ਯੋਗਤਾ SC/BC ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ

ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਸਕੈਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ 40% ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਹੈ

40% ਜਾਂ ਵੱਧ ਅੰਕ, ਪਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਿਰਫ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣਗੇ। MCI ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ MBBS/BDS ਵਰਗੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 19)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸਦੀ ਯੋਗਤਾ 40% MBBS/BDS ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਲੋ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਹੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3.1 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਅਤੇ ਕਲਾਜ਼ 18 ਵਿਚਲੀ ਧਾਰਾ 3.1 ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਬੀਸੀ ਵਰਗ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਅਰਾਮਦੇਹ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ 50% ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ SC/BC ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, PGET ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ 50% ਅੰਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀਜੀਈਟੀ ਵਿੱਚ 46 ਅਤੇ 42 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿੱਲੋ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿੱਲੋ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(ਪਰਾ 20)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ

ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ SC/BC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਡੀ-ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50% ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਢਿੱਲੇ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਟਾਈ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਲਾਸਾਂ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਢਿੱਲੇ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਰਾ 20)

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਦੀਪਕ ਸਿੱਬਲ ।

ਪੀਸੀ ਗੋਇਲ, ਆਈਏਜੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ।

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਵਕੀਲ ਅਨੁਪਮ ਗੁਪਤਾ ।

ਪਰਮੇਸ਼ ਕੋਹਲੀ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 11 ਮਾਰਚ, 1999 ਅਤੇ 30 ਮਾਰਚ, 2006 ਨੂੰ ਜੁਆਇਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ P-1 ਅਤੇ P-2 ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਹਨ। ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ

ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਐਮਡੀ/ਐਮਐਸ ਕੋਰਸ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਪਲਬਧ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈਆਂ। ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 50% ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 40% ਸੀਟਾਂ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। PGET 2009. PGET ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ 50% ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 60% PCMS/PCMS ਡੈਟਲ/PDES ਇਨਸਰਵਿਸ ਡਾਕਟਰਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 40% ਓਪਨ ਮੋਰਕੇਟ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟਾਂ ਲਈ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚੋਂ, 25% ਸੀਟਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ (ਉਮੀਦਵਾਰ, 5% ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, 3% ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜਾਂ ਲਈ, 2% Sp > orts ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ, 2% ਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ / ਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਲਈ, 2% ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ/ਪੋਤਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ 1%। ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਪੈਰਾ-ਬੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਲਾਜ਼ 3 ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਉਪ ਧਾਰਾ 3.1 ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

*13.1. PGET-2009 ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, SC/BC ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀਟਾਂ ਲਈ PGET-2009 ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਾਤਰਤਾ ਦੇ ਅੰਕ 40% ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਕੋਰਸ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣਗੇ।"

(2) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ 2008 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀ/ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ uJnder ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

18. ਆਮ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ PGET ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ 40% ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। 40% ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ SC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

(3) ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਪੀ 'ਐਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੇ ਗਏ ਦਾਖਲਾ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਾਰਡਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 46% ਅਤੇ 42% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਨੰਬਰ 23 ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ 2 ਅਤੇ 3 ਕ੍ਰਮਵਾਰ I y ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੈਕਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50% ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਕਲਾਜ਼ 18 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਨਰਲ ਲਈ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ 40% ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 40% ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ। ਅੰਕ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਹੀ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਿਤੀ 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2000 ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 9 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2000, — ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਮਿਤੀ 20 ਸਤੰਬਰ, 2001 ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:--

“ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ।

(4) ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਬੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ 1 ਪੈਰਾਗ 3.1 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣਾ।

(5) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਰਿਆਇਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਟੈਸਟ. ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 40% ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਕੋਲੋ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜੇਕਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 50 ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਮਨਮਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

(6) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਅਨੁਪਮ ਗੁਪਤਾ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੀਜੀ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਲਾਭ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(7) ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ:-

- (1) ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਹੱਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੀਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿੱਲੀ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਲਾਭ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ;
- (2) ਜੇਕਰ ਅਰਾਮਦੇਹ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਅਣਜਾਣ ਹੈ;
- (3) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਾਮਦੇਹ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;
- (4) ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਬੀਸੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 14' 15 ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ /
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ।

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

(9) ਮੈਰੀ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਡੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੇਠ ਜੀ.ਐਸ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (1) ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਜਨਮ ਦੇ

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠ

ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

- 13 "ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14, 19(I)(d), 19 (I)(e) ਅਤੇ 19(I) (f) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ" ਸਮੀਕਰਨ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ। ਇਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ Cai ste ਜਾਂ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਜੋ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜਾਤ ਜਾਂ ਉਹ ਕਬੀਲਾ ਇੰਨਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਹੋਰ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੋਧ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਜੋ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜੋ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 341 ਅਤੇ 342 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੈਧ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 15(4) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 341 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।"

(10) ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਐਪ * ਸਾਬਕਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਅਸਿੱਲੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ, (2) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਵਾਸ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਦੀਪ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, (3) ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਉਸਦੇ ਮੂਲ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਉਹ, ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, (4) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ 9 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

"808. ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 14 ਅਤੇ 16 ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਅਵਸਰ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (4) ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਧਾਰਾ (4) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਨਹੀਂ। ਧਾਰਾ (1) ਦਾ ਅਪਵਾਦ। ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮੁੜ ਕਥਨ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਹਨ।

(2) (1994) 5 S.C.C. 244

(3) (1984) 3 S.C.C. 654

(4) 1992 Supp. (3) S.C.C. 217

ਆਰਟੀਕਲ 16(4)-ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ - ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਅਬਿਦਕਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ" ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ (ਪੈਰਾ 693 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਖੋ)। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪਿਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

XXX

XXX

XXX

811. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4) ਅਧੀਨ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ ਫਿਰਕੂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਣ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।
812. ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 50% ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੇੜ 'ਤੇ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਹੈ: ਸਾਰੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, "ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਅਤੇ "ਹੋਰੀਜ਼ੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ (ਧਾਰਾ 16(4) ਦੇ ਅਧੀਨ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ [ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ] ਨੂੰ ਹੋਰੀਜ਼ੱਟਲ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਲੰਬਕਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੰਟਰਲਾਕਿੰਗ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਹੋਣ ਲਈ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ 3% ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਹਨ; ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੋਟੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਉਚਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹੈ

ਓਪਨ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ (OC) ਕੈਟਾਗਰੀ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਟਵੇਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

11. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (II) ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, (5) (ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ-ਡੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਕੇਸ- III ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (6) (ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ-III ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 16(4) ਇੱਕ ਯੋਗ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦਾ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ, (7) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। 85 ਵੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਿੱਟੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ:-

ਸਿੱਟਾ:

121. ਧਾਰਾ 16(4A) ਅਤੇ 16(4B) ਨੂੰ ਆਰਟੀਕਲ 16(4) ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਧਾਰਾ 16(4) ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ। ਉਹ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਾਰਕਾਂ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।
335. ਇਹ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਸੋਧਾਂ ਸਿਰਫ ਐੱਸ.ਸੀ.ਐੱਸ. ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਅਤੇ ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਸ. ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, 50% ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ-ਸੀਮਾ (ਗੁਣਾਤਮਕ ਸੀਮਾ), ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ (ਗੁਣਾਤਮਕ ਛੇਟ I ਸਾਇਨ), ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਓਬੀਸੀ ਅਤੇ ਐੱਸਸੀ ਵਿਚਕਾਰ ਉਪ-ਵਰਗੀਕਰਨ। ਅਤੇ ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਸ. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਰ.ਕੇ. ਸੱਭਰਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਿਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਇਨ-ਬਿਲਟ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਨਾਲ ਪੋਸਟ-ਅਧਾਰਿਤ ਰੋਸਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

122. ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 50% ਦੀ ਸੀਮਾ-ਸੀਮਾ, ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ, ਅਰਥਾਤ, ਪਛੜੇਪਣ, ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 16 ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਢਹਿ ਜਾਵੇਗਾ।
123. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ "ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹੱਦ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਅਰਥਾਤ ਪਛੜੇਪਣ, ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਿਖਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ SC/ST ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਨੁਛੇਦ 335 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪਛੜੇਪਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਰਗ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਕੋਲ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿਵਸਥਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ 50% ਦੀ ਸੀਮਾ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਕ੍ਰੀਮੀ ਲੇਅਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਇਹ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14,15(1) ਅਤੇ 16(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 15(4)(5) ਅਤੇ 16(4) ਸਮੇਤ 16(4)(a) ਅਤੇ (b) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਾਰੇ ਅਨੁਛੇਦ 14,15(1) ਅਤੇ 16(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਉਪਬੰਧ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਜਾਂ ਵਰਗ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(13) **ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਰਾਜੇਸ਼ਵਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (8)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ। MBBS ਜਾਂ BDS ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਡੀਆ ਪੂਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ। 'ਤੇ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ und2er ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ-

"8. ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 15% ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਕੋਟਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਖੁਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਗੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਸੀਟਾਂ ਦੇ 85% ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਣਗਿਣਤ ਅਤੇ ਅਸਮਰਥ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 15% ਕੋਟਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(9) **ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ (II) ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 (4) ਇੱਕ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਆਰਟੀਕਲ 15(4) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਅਤੇ **ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਸ. ਜਗਨਾਥਨ** ਅਤੇ **ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਬਨਾਮ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਚਾਰ** ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

(14) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ p ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਵਿਤਕਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਢਿੱਲ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਸਿਰਫ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਹੋਰ ਵਰਗਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਖਵੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਨਿਆਦੀ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(15) ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼, 2000 ਦੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਕਲਾਜ਼ 3.1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਿਖਰ ਸੰਸਥਾ ਜੋ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਵਿੱਚ ਐਸਸੀ/ਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਰ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਭਾਵ ਪੀਜੀਈਟੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 40% ਅੰਕ ਅਤੇ ਜੇ. ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। SC/BC ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਵਾਈ ਐਲ ਯਮੁਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (9)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

17. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ 'ਬੀ' ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਓਪਨ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਪੁੱਛਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਿ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੈਟਾਗਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟ ਹੋਣਹਾਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਟਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੰਖਿਆ ਰਾਖਵੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ।"

(16) ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, (10) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ:-

"8. ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਰਾਖਵੇਂ ਵਰਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਓਪਨ ਕੈਟਾਗਰੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ"

(17) ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ 50 ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਰਕਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(18) ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੀਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, (ਆਈ. ਡੀ. ਇਹ ਮਾਨਯੋਗ ਸਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ

(10) (2005) 12 S.C.C. 310

(11) (1995) 6 SCC 684

ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ.

(19) ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸਪੈਕਟਸ, 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ MCI ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਲਾਜ਼ 3.1 ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ PGET ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50% ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ SC/BC ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ PGET ਵਿੱਚ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ 40% ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। SC/BC ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਬੀਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਅੰਕ 50% ਦੀ ਬਜਾਏ 40% ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 40% ਜਾਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਹਨ, ਪਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਕੇਵਲ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। MCI ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 9 ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ MBBS/BDS ਵਰਗੇ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(20) ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ SC/BC ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਐਂਟਰੈਂਸ ਟੈਸਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ MBBS/BDS ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ 40% ਹੈ, ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਹੀ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 3.1 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 17 ਮਾਰਚ, 2008 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਅਤੇ ਕਲਾਜ਼ 18 ਵਿਚਲੇ ਕਲਾਜ਼ 3.1 ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। . ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਬੀਸੀ ਵਰਗ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਅਰਾਮਦੇਹ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ 50% ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਫੰਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਜਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ SC/BC ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ, P.G.E.T. ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ 50% ਅੰਕ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ.ਜੀ.ਈ.ਟੀ. ਵਿੱਚ 46 ਅਤੇ 42 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਢਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ

ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿੱਲ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, **ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ ਸਾਹ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।** ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਕਾਲਜ/ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਘੱਟ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। /ਕੋਰਸ. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲਾਭ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਮੀਦਵਾਰ, ਪਰ ਕਾਲਜ/ਕੋਰਸ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਲਾਭ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਮੈਰਿਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। **ਵੀਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ (ਸੁਪਰਾ:)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਬਿਹਤਰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਥਿਤੀ ਉਲਟ ਹੈ. ਇੱਥੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿੱਲੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਖਿਤਿਜੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। SC/ST ਜਾਂ BC ਦਾ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਕਾਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ, ਖਿਡਾਰੀ, ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਰਗੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲੇਟਵੀਂ ਹੈ। ਹਰੀਜ਼ੱਟਲ

ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਈਨ ਦੇ ਪਾਰ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲੰਬਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। **ਚਾਰੀ ਸੰਘ (ਰੇਲਵੇ) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖਿਲ ਭਾਰਤੀ ਸੋਸ਼ਿਤ ਕਾਰਾ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, (12) ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ (ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਇੱਕ ਓਵਰ ਮਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 15 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ **ਐਮ.ਆਰ. ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਮੈਸੂਰ ਰਾਜ, (13)** ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ **ਐਮ. ਨਾਗਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਤੱਕ, (14)** ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਅਨੁਪਾਤ ਹੈ ਕਿ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੋਲ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਾਂਝੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਨਾਕਾਫੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ/ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਰਗ. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ ਹਨ। ਨੀਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਾਂ BC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪਾਬੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ

(12) (1981) 1S.CC 246

(13) ਏਆਈਆਰ 1963 SC649

(14) (2006)8 SCC 212

ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਅਸਾਮੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ SC/BC ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਡੀ-ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਘੱਟ 50% ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। **ਰਿਤੋਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਓਪਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੋਣਹਾਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬ੍ਰੈਸਹੋਲਡ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿੱਲੇ

ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਲ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਾਪਦੰਡ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਘੱਟ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਲਈ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਲਾਸਾਂ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ। ਜੇਕਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਐਕਸ-ਸਰਵਿਸਮੈਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿੱਲੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(21) ਇਹ ਹੈ, ਹੋ, ਇਹ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰ-ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ / ਦਾਖਲਾ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੁਣਿਆ/ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਪੱਛੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕੋਟਾ ਖਾਧਾ ਹੈ। **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਅਤੇ **ਆਰ.ਕੇ. ਸੱਭਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (15)** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। **ਇੰਦਰਾ ਸਾਹਨੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਡਲ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਜੱਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਤ ਕੀਤਾ:-

“811... ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 16(4) ਅਧੀਨ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇੱਕ ਫਿਰਕੂ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਓਪਨ ਕੰਪ I ਈਟੀਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ CasItes ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਓਪਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।”

(22) **ਆਰ.ਕੇ. ਸੱਭਰਵਾਲ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਰੇਸਟਰ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ:

“4...ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਡਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਸਟਰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੁਆਇੰਟਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਰਾਖਵੇਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੈਰ-ਰਿਜ਼ਰਵ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(23) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

(15) (1995)2 SCC 745

13182/HC ILR – ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਯੂ.ਟੀ., ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ